

Správa z konferencie

V poradí šieste Nitrianske sociologické kolokvium pod názvom Morálne premeny v rodine a spoločnosti sa konalo v priestoroch Filozofickej fakulty UKF v Nitre dňa 18. októbra 2018. Organizátorom podujatia bola Katedra sociológie FF UKF v spolupráci so Slovenskou sociologickou spoločnosťou pri Slovenskej akadémii vied. Kolokvium otvorila dekan-ka FF UKF doc. PhDr. Jarmila Jurová, PhD. a sprievodného slova sa ujal doc. PhDr. Ondrej Štefaňak, PhD. z Katedry sociológie FF UKF.

S prvým príspevkom vystúpil vzácny hosť, prof. Janusz Mariański (emeritný profesor na Katedre sociológie morálky Inštitútu socioló-gie KUL v Lubline), nestor sociológie morálky v Poľsku. V prednáške Náboženská a morálna kondícia školskej mládeže v Poľsku v rokoch 1988 – 2017 predstavil svoj empirický výskum. Poukázal na vážny prob-lém posunu hodnôt a ich redefinovania, na prehlbujúci sa morálny nihi-lizmus v postmodernej dobe, ako aj na potrebu stanovenia základného súboru hodnôt, ktorý by mal v spoločnosti platiť. Upozornil na pretrvá-vajúce otázky spojené s vnímaním rodiny ako hodnoty, manželstva ako hodnoty a aj dieťaťa ako hodnoty.

V ďalšom príspevku s názvom Náboženské základy morálky so-ciálneho a rodinného života. Medzi akceptáciou a odmietnutím prof. Wojciech Świątkiewicz (Inštitút sociológie, Sliezska univerzita v Katowiciach a FF UKF) venoval pozornosť tzv. obrátenému Dekalógu. Upozornil na skutočnosť vyplývajúcu z výskumov, že sa menia preferencie tradičných hodnôt, na ktorých sa vyvíjala európska kultúra a morál-ka. Avšak normy Dekalógu sú stále najsilnejšie akceptované, týkajú sa medziľudských vzťahov, chránia život, majetok a zdôrazňujú povinnosť rešpektu voči rodičom. Existuje rozdiel vo vnímaní pôvodného aj obrá-teného Dekalógu medzi mužmi a ženami, pričom z výskumov vyplýva zaujímavý záver, že muži sú menej benevolentní v dodržiavaní morál-ných noriem obsiahnutých v Dekalógu. Prof. Świątkiewicz vyzdvihol fakt, že normy Dekalógu sú prijímané selektívne, čo potvrdzuje slová Petra Bergera o imperatívne výbere, ktorý uprednostňuje proces morál-nej anómie.

Predpoludňajšiu sekciu uzavrel doc. Ondrej Štefaňak prednáškou Postoje mládeže k manželsko-rodinným normám v procese premien a predstavil štyri scenáre premien, ktoré vystupujú súbežne v postmodernom svete, pričom sú tieto modely protichodné aj komplementárne, a do popredia vystupuje otázka axiologicky neutrálnej výchovy a morálneho nihilizmu. Ide o problém sekularizácie a individualizácie manželsko-rodinnej morálky, premeny manželsko-rodinných hodnôt a rekonštrukcie manželsko-rodinných hodnôt. Zdôraznil, že v súčasnosti sme svedkami postupnej výmeny hodnôt a noriem, rozpadu doterajších modelov hodnôt a noriem.

Poobede nasledovali dve prednášky. Dr. Marek Rembierz (Fakulta etnológie a náuk o vzdelávaní v Cieszynie, Sliezska univerzita v Katowiciach) sa v príspevku Morálne a náboženské premeny v rodine a spoločnosti ako predmet sociologických výskumov a reflexií Leona Dyczewského a Janusza Mariańskiego venoval dielu týchto dvoch osobností poľskej sociológie. Priblížil problematiku univerzality hodnôt, axiologického nasýtenia, ako aj premeny náboženstva, religiozity a spirituality zachytenej v sociologických reflexiách. Závažným problémom sa podľa neho stáva jazyk interpretácie empirických výskumov, pretože často nie je neutrálnym jazykom, ale pozicionuje bádateľa aj respondentov.

Na záver s príspevkom Turbulentné časy a pocit zmyslu života. Na príklade výskumov akademickej mládeže v Poľsku v rokoch 1988 – 2017 vystúpil dr. Andrzej Kasperek z toho istého pracoviska. Po prednesení všetkých referátov sa rozprúdila podnetná diskusia, do ktorej sa zapojila aj PhDr. Mária Suríková zo Sociologického ústavu Slovenskej akadémie vied a doc. PhDr. Rastislav Bednárík, CSc. z Inštitútu pre výskum práce a rodiny, ktorý upozornil, že slovenskí štatistici nehovoria o rodine, ale o domácnosti, o spolužití dospelých a detí, čo posúva význam termínu rodina a vyvoláva množstvo ďalších otázok.

Kolokvium prinieslo inšpiratívne myšlienky a prispelo k prehĺbeniu vzťahov medzi slovenskými a poľskými odborníkmi z oblasti sociológie, filozofie a antropológie.

Mgr. Viera Zozulaková, PhD.